

Прізвище, ім'я _____

Самостійна робота № 10

ТВОРИ ІСТОРИЧНОЇ ТЕМАТИКИ (ПРО КОЗАКІВ)

Розглянь пам'ятник козакові, встановлений у Харкові.

Що ти знаєш про козаків? Познач ☒ запитання, на які можеш дати відповідь.

- ☐ Хто такі козаки?
- ☐ Що означає слово «козак»?
- ☐ Що таке Запорізька Січ?
- ☐ З ким воювали козаки?
- ☐ Як називають ватажка козаків?
- ☐ Як козаки обирали гетьмана?
- ☐ Яких козацьких гетьманів ти знаєш?
- ☐ Як одягалися козаки?
- ☐ Яку зброю мали козаки?
- ☐ Чи навчалися козаки в школі?

Прочитай уривок з повісті «Михайлик — джура козацький» Марії Аркадіївни Пригари (1908–1983).

Марія Пригара

МИХАЙЛИК — ДЖУРА КОЗАЦЬКИЙ

(уривок)

...Ледве відплив *Сагайдачний* із своїми *сердюками*, батька Мехтода покликали до *кошового*. Прибіг *джура*, сказав, що пильно треба: нехай іде зараз, не бариться.

Михайлик чекав-чекав та й заснув: батько повернувся аж удосвіта. Спати не ліг — заходився латати Михайликову одіж. Витяг із схованки свій святковий зелений *жупан*, став переставляти на ньому *гаплики*, підкорочувати поли, уважно придивляючись до шитва почервонілим оком.

Хлопець нарешті не витримав:

— Нащо то ви, тату?

Мехтод зітхнув.

— Підеш до школи...

Михайлик закліпав очима. Оце-то новина!

— А житиму де?

— Отам і житимеш.

— А ви?

Мехтод мов не чув. Склав манаття в клунок, а жупан обтрусив, простяг синові: «Носи здоров!»

Іншим разом Михайлик заспівав би з такої втіхи, але раз одягав, не дивлячись, застібав численні гаплики. Щось перехопило йому горло. Мовчки стежив, як батько кладе в свою торбу *постоли*, замотує в ганчірку сухарі й сало, хова за пазуху якийсь вузлик. Закинув за спину торбу, почепив через плече *бандуру*.

— Гайда, сину!

Хлопець зважився ще раз.

— Ви куди, тату?

Кобзар тільки головою похитав...

Прочитай пояснення виділених у тексті слів. Запиши відповідні слова до поданих тлумачень.

_____ — український народний співець, що супроводить свій спів грою на кобзі.

— український народний музичний інструмент.

— м'яке селянське взуття з цілого шматка шкіри без пришивної підошви.

— металева зачіпка, що пришивається проти петлі до одягу, і служить застібкою.

— теплий верхній чоловічий суконний одяг.

— зброєносець у козацької старшини.

— вождь, отаман козаків на Запорізькій Січі.

— охоронець отамана.

— відомий гетьман Війська Запорізького, кошовий отаман Запорізької Січі.

3 Прочитай анотації до творів історичної тематики. Познач ☒ той, який тобі захотілося прочитати.

Б. Г. Грінченко.
Олеся

☐ Історичне оповідання про дівчинку, яка врятувала жителів села від татар ціною власного життя.

М. А. Пригара.
Михайлик — джур
а козацький

☐ Гостросюжетна історична повість розповідає про долю малого козацького джури Михайлика, його пригоди на Січі та участь у боях під Хотиним, про двох славетних отаманів — Петра Сагайдачного і Яцька Бородавки, які очолювали козацьке військо в боях проти польських і турецьких загарбників.

М. Вінграновський.
Козак
Петро
Мамарига

☐ Казка про славного козака, який зміг обдурити татар.

Л. Попович.
Славетні
лицарі
України

□ У цій книжці цікаво розповідається про відомих українських гетьманів: Дмитра Вишневецького (Байду), Самійла Кішку, Івана Підкову, Івана Сулиму, Івана Виговського, Івана Сірка. Книжка побудована у формі діалога діда Остапа, який розповідає онуку Петрику про героїчні подвиги козаків.

О. Виженко.
Історія
запорізьких
козаків для
веселих
дітлахів

□ Історія запорізьких козаків для веселих дітлахів у піснях, думах, легендах, приказках, прислів'ях, бувальщинах та небилицях, розказана старими січовиками Данилом Кахикалом та Іваном Базікалом хлопчикові Власу Зерну під час їхнього подорожування шляхами козацької слави.

Головний герой, десятирічний хлопчик Влас Зерно, вирушає мандрувати місцями козацької слави. Під час своєї подорожі він зустрічає діда Кахикала та діда Базікала, які розповідають йому про виникнення козацького війська, про славетних козаків Голоту, Івана Підкову, Якова Шаха, Свирида Храпка, Козака Мамая, гетьмана Івана Сулиму та інших.

І. Жук.
Золото
України

□ Разом із допитливим Питасиком, героєм цієї книжки, читач здійснить цікаву мандрівку в минуле України, дізнається про скіфське золото, золото гетьмана Полуботка; побуває в гостях у львівських золотарів, вироби яких славилися далеко за межами України; дізнається, як геологи шукають і знаходять золото, як його добувають.

